



هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی؟

دقیقاً یک سال یعنی از ظهر روز چهارشنبه ۲۲ دی ۱۴۰۰ اولین جلسه ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی در دولت سیزدهم برگزار شد و معاون اول رئیس‌جمهور پس از این جلسه، با تأکید بر لزوم هماهنگی، یکمصدایی و همنوایی قوای سه‌گانه و تمامی دستگاه‌های دولتی، اطلاعاتی و نظارتی برای مبارزه قاطعانه و مؤثر با فساد در کشور تأکید کرد: «با ایجاد ساز و کارهای لازم و برخورد مؤثر با بسترها و گلوگاه‌های فساد در کشور اجازه نمی‌دهیم نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از مسئله فساد آسیب ببیند». با گذشت یک سال گزارش دقیقی از «هماهنگی، یکصدایی و همنوایی قوای سه‌گانه و تمامی دستگاه‌های دولتی، اطلاعاتی و نظارتی برای مبارزه قاطعانه و مؤثر با فساد در کشور» وجود ندارد که مردم نتیجه آن را مشاهده کنند.



رفع تکلیف یا عمل به تکلیف؟

صبح روز چهارشنبه ۲۲ دی ۱۴۰۰ جلسه کمیسیون اقتصادی و زیربنایی شورای هماهنگی روابط عمومی‌های دستگاه‌های اجرایی با حضور رؤسای مراکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی ۱۱ وزارتخانه و وزارت امور اقتصادی و دارایی برگزار و بر هماهنگی روابط عمومی‌های دستگاه‌های اقتصادی دولت در اطلاع‌رسانی برنامه‌ها و اقدامات مهم دولت سیزدهم در میان اقشار مختلف جامعه با هدف افناع تفصیلاتی که در آن گذشت یک سال از چنین جلسات تشریفاتی که خروجی خاصی نداشته‌است، نشان می‌دهد.
نفس برگزاری این جلسات صرفاً رفع تکلیف است، نه عمل به تکلیف.
بنظر می‌رسد ریشه اصلی این عارضه، انتصابات سفارشی است که در سطوح مختلف دولت وجود داشته و مع‌الأسف همچنان با قدرت ادامه دارد.



ستاره‌های زمینی برای خودروهای آسمانی!

گزارش ارزیابی و ارزشیابی خودروهای ساخت داخل در مهرماه ۱۴۰۰ سال گذشته در چنین روزی توسط دفتر صنایع خودرو وزارت صنعت، معدن و تجارت منتشر شد در بخشی از این گزارش که در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر شد، آمده‌بود «بر اساس آخرین گزارش ارزیابی کیفی انجام شده در آذرماه ۱۴۰۰، شش خودرو شامل سه خودروی سبک و سه خودروی سنگین موفق به کسب پنج ستاره کامل کیفی شدند.»

همچنین تأکید شده‌بود «سمنند و سورن پلاس ایران خودرو تیریز، پژو پارس و پژو ۴۰۵ ایران خودرو خراسان، پژو پارس ایران خودرو مازندران، پژو پارس ایران خودرو فارس همگی سه ستاره کیفی را از خود آورد کردند. همچنین تارای ایران خودرو و شاهین سایپا موفق به کسب چهار ستاره کیفی شدند.»
به زعم کارشناسان بدل و بخشش نشانه ستاره برای خودروهای داخلی بیشتر برای تکمیل گزارش عملکرد و نه انعقاد افکار عمومی است. آن هم برای خودروهایی که دست‌یافتنی نیستند.



وام‌ودیعه مسکن لازم‌ه تسهیل از دواج

حمید سجادی، وزیر «ورزش و جوانان» روز چهارشنبه ۲۱ دی ۱۴۰۰ در حاشیه جلسه هیئت دولت با حضور در جمع خبرنگاران گفت‌است: «از ابتدای سال وام‌های ازدواج ما ۳۵ درصد افزایش داشت و ۷۴۳ هزار تاکنون موفق شدند که وام دریافت کنند. بر اساس اعلام بانک مرکزی ۱۰۲ هزار میلیارد تومان وام پرداخت شد.» طبق ماده ۲ قانون «تسهیل ازدواج جوانان» دولت مکلف است علاوه بر استفاده از منابع بودجه سننوائی پیش‌بینی شده، از محل «صندوق اندوخته ازدواج جوانان» به مزودچین نیازمند به اجاره مسکن، حسب تشخیص کمیته سامان ازدواج با توجه به امکانات صندوق، وام ودیعه مسکن پرداخت کند. چند سالی است وام ازدواج با روند پیچیده‌ای پرداخت می‌شود، اما به زعم کارشناسان، دولت باید نسبت به وام ودیعه مسکن برای تسهیل ازدواج تمهیدی ببیند، چه آنکه تلاش برای جلوگیری از تهدید جمعیتی نیازمند برنامه‌ریزی و بودجه مناسب است و امید می‌رود دولت و مجلس در ایام بودجه ۱۴۰۲ به این مهم توجه کنند.

۱۲ جوان

اروزنامه جوان

گزارش



اقتصاد

سرویس اقتصادی ۸۸۴۹۸۴۳۳

پنج‌شنبه ۲۲ دی ۱۴۰۱ | ۱۹ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴

«جوان» فراز و فرود روابط تجاری ایران و ترکیه را واکاوی کرد

ظرفیت تجاری تهران-آنکارا قربانی فرصت‌شناسی اقتصادی

در ۶ سال اخیر ۶ میلیارد دلار فقط در بخش املاک ترکیه از سوی ایرانی‌ها سرمایه‌گذاری شده‌است

صرفاً دو کشور همسایه نیستند، بلکه دو کشور مسلمان با اشتراکات فرهنگی و تاریخی بسیار هستند. زبان فارسی در امپراتوری عثمانی زبان فرهنگی دربار عثمانی بود و بسیاری از پادشاهان عثمانی اشعاری به زبان فارسی سرده‌اند. بعد از انقلاب اسلامی ایران نیز روابط فرهنگی دو کشور رو به توسعه‌یافته‌است.

البته اشتراکات و موقعیت جغرافیایی و شرایط خاص کشور ترکیه نیز مهم است. از طرفی سیاست‌های کشور ترکیه در جذب سرمایه‌های خارجی، سمت و سوی سرمایه‌گذاری ایرانیان را به سوی این کشور برده‌است.

دلایل اقبال سرمایه‌گذاری ایرانیان معطوف به یک مورد نمی‌شود، ولی در حوزه تجارت می‌توان به محدودیت‌های بانکی اشاره کرد که باعث می‌شود تا چرخه تجارت به خوبی شکل نگیرد. تغییرات نرخ ارز، افزایش نرخ تورم، اختلاف ریسک سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه و کشورهای صنعتی، نرخ رشد اقتصادی و قوانین و مقررات پیچیده از دیگر عوامل تأثیرگذار در این زمینه هستند.»

■ **افزایش سرمایه‌گذاری ایرانی‌ها در ترکیه**

دبیر کل اتاق بازرگانی مشترک ایران و ترکیه، تغییرات روند‌های مهاجرتی ایرانیان بر اساس داده‌های داخلی را فاقد اطلاعات دقیقی می‌داند و می‌گوید: «با استفاده از داده‌های کشورهای مقصد و با مشاهدات میدانی برانکده به نظر می‌رسد پس از اتفاقات و تحولات اقتصادی اخیر میزان مهاجرت و سرمایه‌گذاری ایرانیان در کشورهای همسایه به شدت افزایش داشته‌است.

در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ بیشتر سرمایه‌گذاری ایرانیان در خارج، در کشورهای خلیج فارس به خصوص امارات بود، ولی مشاهدات فعلی نشان‌دهنده این است که مقصد سرمایه‌های مهاجران ایرانی در حال حاضر عمدتاً کشور ترکیه است. به عنوان مثال با تغییر قانون سرمایه‌گذاری خارجی ترکیه و کاهش میزان سرمایه مورد نیاز برای دریافت اقامت، ایرانیان اولین سرمایه‌گذاران خارجی در بخش مسکن در این کشور بوده‌اند، به عبارت دیگر میزان سرمایه‌گذاری ایرانیان در بخش مسکن ترکیه ۱۷ درصد از اینها بیشتر است. همچنین خارجی در این بخش را تشکیل می‌دهد و میزان خرید ملک از سوی ایرانی‌ها در کشور ترکیه تنها در چهار سال افزایشی ۱۰ برابری داشته و در بازه در منطقه دارد. در آذرماه ۲۰۲۱ از حدود ۷۰۰ به ۷ هزار دستگاه رسیده‌است.»

■ **سرمایه‌گذاری ۶ میلیارد دلاری ایرانی‌ها در املاک ترکیه**

براساس بررسی‌ها از اوایل سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۱، ایرانی‌ها در مجموع ۳۳ هزار ققره ملک در کشور ترکیه خریداری کرده‌اند که اگر حداقل سرمایه‌گذاری ۲۵۰ هزار دلار باشد، طی شش سال اخیر حدود ۶ میلیارد دلار فقط در بخش

املاک ترکیه سرمایه‌گذاری شده‌است. همچنین طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱ در مجموع ۵۰ هزار و ۴۰۰ نفر توسط ایرانیان در ترکیه تأسیسات گردشگری ایران، در حال حاضر بیشتر ۳ میلیارد دلار نیز در این بخش سرمایه‌گذاری شده‌باشند. البته سرمایه‌گذاری در سهام و دیگر اقسام سرمایه‌گذاری در ترکیه چندان مشخص نیست و این آرقام بیشتر از اینها خواهد بود.»

موسایی با بیان اینکه «در ماه‌های اخیر، متأسفانه روند خروج سرمایه از کشور شتاب بیشتری گرفته‌است و نمی‌توان فقط یک دلیل برای این موضوع برشمرد و نیاز به بررسی‌های بیشتری دارد، می‌گوید: «حوزه فناوری یکی از بخش‌هایی است که ظرفیت‌های بسیاری در ایران دارد و تولید محصولات نوآورانه و فناوریانه از مزیت‌های ترکیه است که جای خالی آن در کشور چشمگیر بوده‌است که در این بخش هدف ما باید از صادرات مواد اولیه و خام‌فروشی به صادرات محصولات توسعه‌یافته و دارای ارزش افزوده تغییر کند و خوشبختانه جامعه دانشگاهی و صنعتی و تولیدی موجود در کشور کاملاً آمادگی و انگیزه انجام این موضوع را دارند. پس باید بیش از پیش به این موضوع اهتمام ورزید و شرایط را جهت نیل به این هدف فراهم آورد که این مسئله جزو سیاست‌های مهم اتاق مشترک بازرگانی ایران و ترکیه نیز است.

■ **کلام پایانی**

واکاوی وضعیت تجارت ایران و ترکیه نشان می‌دهد مع‌الأسف ایران بیشتر به بازار مصرفی ترکیه و تأمین سرمایه‌گذاری خارجی آن کشور تبدیل شده‌است و در مقابل ایران بهره‌چندانی از بازارش می‌کند تا از گردانندگان و بازیگران کلیدی و جذب گردشگر و سرمایه‌گذار ندارد و این نشان‌دهنده فرصت‌شناسی مسئولان اقتصادی است که باید جبران شود.



■ **سرمایه‌گذاری مشترک تک‌حوزه‌ای نیست**

این فعال اقتصادی درباره سرمایه‌گذاری مشترک ایران و ترکیه می‌گوید: «همونه‌ها بسیاری از تجارت موفق بین ایران و ترکیه وجود دارد. بسیاری از فعالان حوزه اقتصادی در حوزه روابط بین‌الملل از اطلاعات کافی برخوردار نیستند و پس از مراجعه به اتاق مشترک بازرگانی ایران و ترکیه و انجام مشورت‌های تخصصی، راهکارهای مناسبی جهت همکاری به طرف ترکی‌ها پیدا می‌کنند. نکته قابل توجه اینکه همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک معطوف به صنعت خاصی نمی‌شود و با توجه به روابط اقتصادی بین دو کشور از حوزه صنایع بزرگ گرفته تا صنایع خرد، این همکاری شکل گرفته‌است. برای مثال در حوزه نرم‌افزار، یکی از شرکت‌های ایرانی با طرف ترکی‌های همراه شده و در این زمینه همکاری تجاری انجام می‌دهند.»



سسال ۱۴۰۰ ایران بالغ‌بر ۲ میلیارد و ۵۱۸ میلیون و ۲۴۴ هزار دلار صادرات به ترکیه و در مقابل بیش از ۱ میلیارد و ۳۸۲ میلیون و ۷۹۰ هزار دلار واردات از این کشور داشت

■ **ترکیه مقصد اصلی گردشگران ایرانی**
موسایی در ادامه به جاذبه‌های توریستی دو کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: «برغم جاذبه‌های توریستی فراوان کشورمان و همچنین علاقه‌مندی مردم ترکیه جهت استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و توریستی متنوع ایران، در حال حاضر بیشتر سفرهای توریستی از ایران به ترکیه انجام می‌شود و حجم سفرهای توریستی از ایران به ترکیه قابل مقایسه با سفرهای توریستی از ترکیه به ایران نیست.

برای مثال طبق آمار اعلام شده در تعطیلات نوروز سال ۱۴۰۱، ایرانی‌ها با ۱۱۶ هزار و ۶۲۶ نفر در ترکیه نخست گردشگران خارجی استانبول قرار گرفتند. باید به این موضوع اشاره کرد که ترکیه همچنان مقصد اصلی خروج مسافران و گردشگران ایرانی است که با هدف سرمایه‌گذاری و خرید ملک و دریافت اقامت یا قصد تفریح و تجارت خرد وارد آن کشور شده‌اند.»

وی درباره چرایی استقبال ایرانیان برای سرمایه‌گذاری در ترکیه می‌گوید: «ایران و ترکیه



نظام اقتصادی اسلام

طبعاً رهیافت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر «نه شرقی، نه غربی» درباره همه ساخت‌ها از جمله اقتصاد صدق می‌کند. نفی نظام‌های اقتصادی نئولیبرالیسم و کمونیسم با پشتوانه «نظام اقتصادی اسلام» است. اما این نظام آنطور که باید، معرفی و مورد توجه قرار نمی‌گیرد. از این جهت در سلسله مطالبی کتبا «نظری به نظام اقتصادی»، مجموعه یادداشت‌های متفکر شهید استاد مرتضی مطهری را بازخوانی می‌کنیم.



سرمایه‌داری و سوسیالیسم از دیدگاه اسلام

در باب سرمایه‌داری و سوسیالیسم از لحاظ انطباق و عدم انطباق آنها با اسلام این مطلب به ترتیب ذیل باید بحث شود: سرمایه‌داری در دنیای امروز یک پدیده نو و می‌سابقه‌ای است که دو، سه قرن از عمر آن بیشتر نمی‌گذرد و یک پدیده اقتصادی و اجتماعی نوی است که محصول پیشرفت و ترقی تکنیک جدید است؛ از این رو مستقلآ به عنوان یک مسئله مستحدث باید از آن بحث شود. فقهای عصر از مسائل بانک و بیمه و چک و سفته به عنوان مسائل مستحدث کم و بیش بحث‌هایی کرده و می‌کنند ولی توجه ندارند که رأس و رئیس مسائل مستحدثه خود سرمایه‌داری است، زیرا البته‌آننا چنین تصور می‌شود که سرمایه‌داری یک موضوع کهنه و قدیمی است که شارع اسلام برای آن حدود و موازینی مقرر کرده‌است؛ تجارت، اجاره، مستغلات، مزارعه، مضاربه، مساقات، شرکت‌ها، همه اینها سرمایه‌داری است که در اسلام برای آنها احکام و مقرراتی تعیین شده‌است، اما اینکه مقدار سرمایه کمتر یا بیشتر باشد ربطی به مطلب ندارد. ولی حقیقت مطلب این‌طور نیست؛ سرمایه‌داری جدید یک پدیده جداگانه و مستقل بی‌سابقه‌ای است و جداگانه و مستقلآ باید درباره آن اجتهاد کرد؛ همچنانکه تجارت در دنیای جدید سرمایه‌داری با تجارت ساده قدیم از لحاظ ماهیت ممکن است متفاوت باشد. این موضوع از لحاظ اصول علم اقتصاد باید مورد مطالعه قرار گیرد، زیرا ادعا می‌شود که سرمایه‌داری جدید یک نوع استثمار بین واکل مال به باطل مسلمی است، معامله‌ای است که یک طرف محصول زحمت کشیدن دیگری را مفت و مسلم می‌خورد و می‌برد. در سرمایه‌داری جدید بحث در این نیست که سرمایه‌دار با انصاف حق یا بی‌انصاف، بحث در این است که اگر سرمایه‌دار خواهد است واقعی کارگر را بدهد یا نه. سود مطلقاً صرف‌نظر کند و همچو سرمایه‌داری هرگز در دنیا پیدا نخواهد شد و اگر خواهد سود ببرد، در اندازه ببرد، دزدی و غصب است.

نگارخانه

درسی از ترکیه برای ایران

«پنده پژوهی ترکیه؛ دیروز، امروز و فردا» عنوان گزارشی است که سال ۱۳۹۶ از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس منتشر شد و وضعیت ترکیه در سال ۲۰۲۳ را ترسیم کرد. هم‌اکنون آن سال «۲۰۲۳» از راه رسیده‌است. بر اساس این گزارش، شواهد و مستندات آمار اقتصادی مزین میزان سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در بخش‌های زیربنایی ترکیه طی دهه‌های اخیر حکایت از آن دارند که ترکیه با عنایت به برتری مشهودی که هم‌اکنون از نظر میزان رشد اقتصادی نسبت به اغلب کشورهای هم‌تراز خود در منطقه دارد، در دستیابی به عمده اهداف و چشم‌اندازهای بلندپروازانه ترسیم شده برای سال ۲۰۲۳ میلادی مصادف با یکصدمین سالگرد اضمحلال امپراتوری عثمانی و تأسیس نظام جمهوری در این کشور موفق خواهد بود و از جمله مهم‌ترین این اهداف پیوستن به جمع ۱۱۳ میلیارد تن ژوئن و رساندن حجم صادرات به معادل ۵۰۰ میلیارد دلار است که این موقعیت جدید ترکیه را به بازیگری متعین‌کننده در عرصه تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی تبدیل خواهد کرد. این کشور همچنین علاوه بر همسایگی، بیش از هر کشور منطقه و جهان با ایران قرابت و رسوبات و مشابهت‌های تاریخی، منطقه‌ای و مذهبی دارد و بر همین اساس بررسی تجارب این کشور در روند توسعه و بالاصح در دو عرصه مهم برنامه‌ریزی و آینده‌پژوهی می‌تواند حاوی پیام‌ها و درس‌های آموزنده‌ای برای ما باشد. به‌ویژه که ترکیه بسیاری از منابع خدادادی ایران همچون نفت، گاز و مس را در اختیار ندارد. همچنین در بخش نتیجه‌گیری این گزارش ۳۰ صفحه‌ای آمده‌است «بر اساس مفاد سند چشم‌انداز سال ۲۰۲۳، ترکیه‌برای خود اهداف بلند پروازانه‌ای ترسیم کرده که رساندن حجم تولید ناخالص داخلی سالانه به ۲ تریلیون دلار (۲ هزار میلیارد دلار) میزان صادرات به ۵۰۰ میلیارد دلار از جمله آنهاست. این کشور همچنین در نظر دارد ظرف کمتر از یک دهه آینده در زمره ۱۰ اقتصاد برتر جهان قرار گیرد و به یکی از مهم‌ترین بازیگران و نقش‌آفرینان در صحنه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تبدیل شود. چنانکه ملاحظه شد تنها دست اندرکاران امور اجرایی ترکیه که اکثر مراکز اقتصادی و پژوهشی معتبر امریکایی، غربی و نیز ایران تحقق ایده‌های مورد نظر این کشور را با توجه به شاخص‌های موجود کنونی صرفنظر از برخی نوسانات اقتصادی ناشی از تحولات منطقه‌ای اخیر در عراق و سوریه به‌دور از دسترس نمی‌دانند، بدترین ارزیابی از این کشور در این زمینه نه‌اینها بیانگر این نکته‌است که ترکیه تا سال ۲۰۳۳ اگر هم در زمره ۱۰ اقتصاد برتر جهان نباشد حتماً جزو ۱۵ اقتصاد برتر خواهد بود. واقعیت این است که مردم و مسئولان ترکیه از مدت‌ها قبل متوجه این نکته کلیدی و آینده‌نگرانه شده‌اند که در دوران هزاره سوم به دلیل کمبود منابع فسیلی و تجدیدناپذیر از یکسو و تخصصی‌تر شدن امور و سخت‌شدن رقابت‌ها از سوی دیگر کسب هرگونه فرصت و درآمد جدید دشوار و به تبع آن حفظ موقعیت دست‌یابی به موفقیت‌بدون برنامه‌ریزی و آینده‌پژوهی تقریباً غیرممکن خواهد بود و لذا در کنار همه اقدامات دوراندیشانه همچون سرمایه‌گذاران روزافزون در صنایع زیربنایی و تولیدی و هم‌زمان ایجاد رشته‌های کاربردی در دانشگاه‌ها به اقتضای برتری‌های نسبی و بومی این کشور، مدارس خاصی را نیز برای آموزش آینده‌نگران به دانش‌آموزان مستعد این کشور تأسیس کرده‌اند و پروضح است که فراغ التحصیلان این مدارس در آینده عملکردی به مراتب بهتر از دیگر همسالان خود در اقصی نقاط جهان که چنین آموزش‌هایی را کسب نکرده‌اند، خواهند داشت. این کشور همچنین با‌اندان به ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل خود در سطح جهان به‌معنای عام و منطقه و جهان تسلیع‌کننده خاص تلاش می‌کند تا از گردانندگان و بازیگران کلیدی و تعیین‌کننده هزاره سوم باشد. مسئولان و برنامه‌ریزان این کشور در همین حال ضمن چشم‌دوختن به افق‌ها و دوردست‌های آینده از رسیدگی به مردم خود نیز غافل‌نمانده‌است.